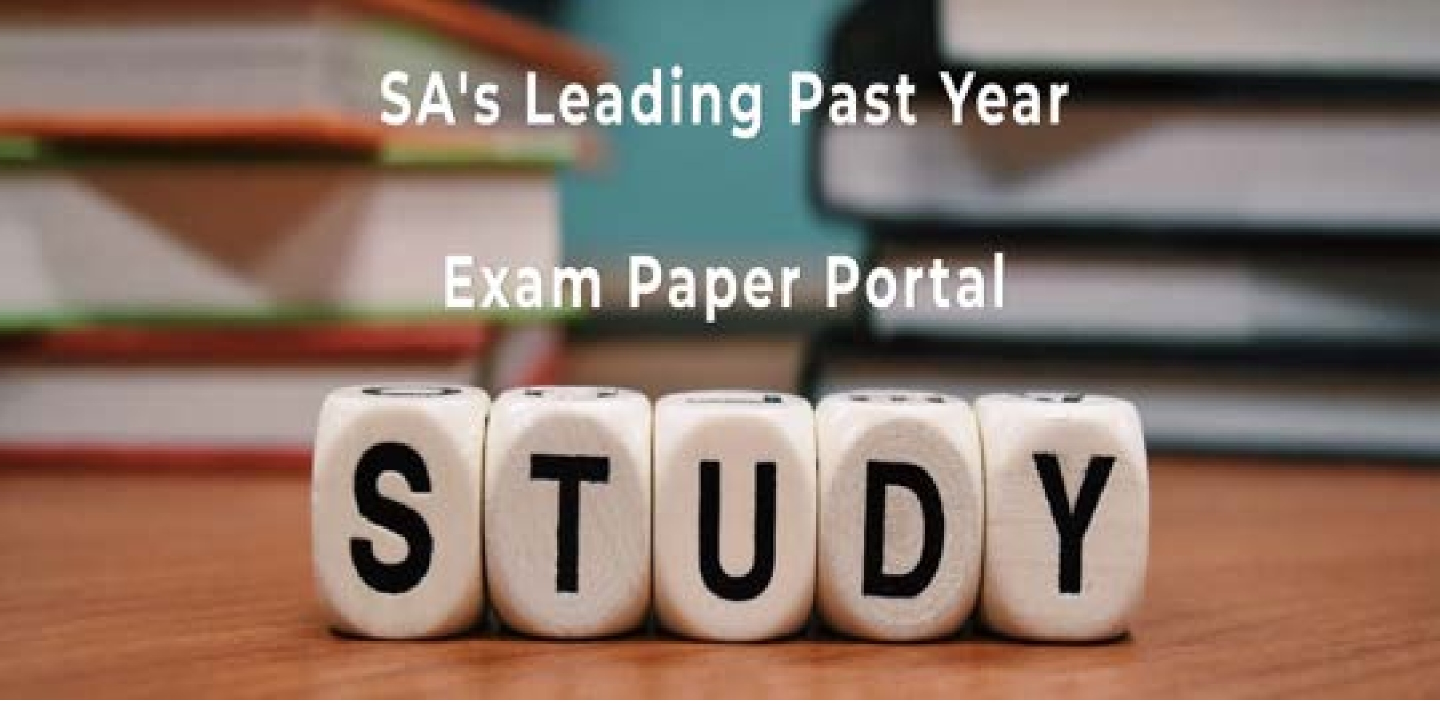

You have Downloaded, yet Another Great Resource to assist you with your Studies ☺

Thank You for Supporting SA Exam Papers

Your Leading Past Year Exam Paper Resource Portal

Visit us @ www.saexampapers.co.za

SA EXAM PAPERS

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NASIONALE SENIOR SERTIFIKAAT

GRAAD 12

GESKIEDENIS V2

NOVEMBER 2012

MEMORANDUM

PUNTE: 150

Hierdie memorandum bestaan uit 34 bladsye.

1. BRONGEBASEERDE VRAE

1.1 Die volgende Leeruitkomste en Assesseringstandaarde sal in hierdie vraestel geassesseer word:

LEERUITKOMSTE	ASSESSERINGSTANDAARDE LEERDERS KAN DIE VOLGENDE DOEN:
Leeruitkoms 1 **(Geskiedkundige ondersoek)**	1. Formuleer vrae om begrippe vir ondersoek binne die konteks van dit wat bestudeer word, te ontleed. **(Nie vir eksamendoeleindes nie.)** 2. Verkry toegang tot 'n verskeidenheid toepaslike inligtingsbronne om ondersoek te doen. **(Nie vir eksamendoeleindes nie.)** 3. Interpreteer en evalueer inligting en data uit die bronne. 4. Bestudeer inligtingsbronne en evalueer die nut van die bronne vir die taak, met inbegrip van stereotipes, subjektiwiteit en gapings in die beskikbare getuienis.
Leeruitkoms 2 **(Geskiedkundige begrippe)**	1. Ontleed geskiedkundige begrippe as maatskaplike boustene. 2. Ondersoek en verduidelik die dinamika van veranderende magsverhoudinge binne die samelewings wat bestudeer word. 3. Vergelyk en kontrasteer die interpretasies en sieninge van gebeure, mense se optrede en veranderings om sodoende onafhanklike gevolgtrekkings te maak oor die optrede of gebeure.
Leeruitkoms 3 **(Vertolking van kennis en kommunikasie)**	1. Identifiseer wanneer 'n interpretasie van statistiek omstrede kan wees en ondersoek die gevolgtrekkings wat uit die data blyk krities. 2. Voeg inligting saam om 'n oorspronklike argument saam te stel met behulp van bewyse uit bronne om die argument te steun. 3. Handhaaf en verdedig 'n samehangende en gebalanseerde argument met behulp van getuienis wat verskaf word en onafhanklik verkry word. 4. Dra kennis en begrip op verskillende maniere oor, insluitend besprekings (geskrewe en mondelings) debat, skep van 'n historiese skryfstuk deur die gebruik van verskillende genres, navorsingsopdragte, visuele voorstellings en mondelinge aanbiedings.

1.2 Die volgende vlakke vrae word gebruik om brongebaseerde vrae te assesseer:

VLAKKE VAN BRONGEBASEERDE VRAE	
VLAK 1 (V1)	• Onttrek toepaslike inligting en data uit die bronne. • Organiseer die inligting logies. • Verduidelik geskiedkundige begrippe.
VLAK 2 (V2)	• Kategoriseer geskikte of toepaslike inligtingsbronne wat verskaf word om die vrae wat geopper word, te beantwoord. • Ontleed die inligting en data wat uit 'n verskeidenheid bronne versamel is. • Evalueer die inligtingsbronne wat verskaf word om te besluit of die bronne geskik is vir die taak.
VLAK 3 (V3)	• Interpreteer en evalueer inligting en data uit die bronne. • Ondersoek inligtingsbronne en evalueer die nut van die bronne vir die taak, met inagneming van stereotipes, subjektiwiteit en gapings in die beskikbare getuienis. • Ontleed geskiedkundige voorstellings as maatskaplike konstruksies. • Ondersoek en verduidelik die dinamiek van veranderende magsverhoudings binne die aspekte van samelewings wat bestudeer word. • Vergelyk en kontrasteer interpretasies en sienings van mense se optrede of gebeure en veranderings om onafhanklike gevolgtrekkings te maak oor die optrede of gebeure. • Identifiseer wanneer 'n interpretasie van statistieke dalk omstrede kan wees en ondersoek die gevolgtrekkings wat uit die data blyk krities.

1.3 Die volgende tabel dui aan hoe brongebaseerde vrae geassesseer word:

- By die nasien van alle brongebaseerde vrae moet krediet gegee word vir enige ander geldige en toepaslike standpunte, argumente, bewyse of voorbeelde.

- By die toekenning van punte moet aandag gegee word in hoe 'n mate daar aan die vereistes van die vraag voldoen is.

- By die nasienriglyne word die vereistes van die vraag (vaardighede waaraan aandag gegee moet word) sowel as die vlak van die vraag in kursiefgedrukte skrif aangedui.

2. UITGEBREIDE SKRYFWERK

2.1 Die uitgebreide skryfwerk fokus op een van die volgende vlakke:

VLAK VAN VRAAG
Vlak 1 Bespreek of beskryf volgens 'n gegewe argument wat in die uitgebreide skryfwerk-vraag uiteengesit word. Beplan en konstrueer 'n argument op grond van getuienis en gebruik die getuienis om 'n slotsom te bereik.
Vlak 2 • Voeg inligting saam om 'n oorspronklike argument te bou en gebruik getuienis om die argument te steun. • Staaf en verdedig 'n samehangende en gebalanseerde argument met getuienis. • Skryf duidelik en samehangend wanneer jy die argument saamstel.

2.2 Nasien van uitgebreide skryfwerk

NASIENERS MOET DAAROP LET DAT DIE INHOUD VAN DIE ANTWOORD GELEI SAL WORD DEUR DIE HANDBOEKE WAT BY 'N SPESIFIEKE SENTRUM GEBRUIK IS.
KANDIDATE MAG ENIGE ANDER TOEPASLIKE INLEIDING EN/OF SAMEVATTING HÊ AS DIT WAT INGESLUIT IS BY 'N RIGLYN VIR NASIEN VAN 'N SPESIFIEKE OPSTEL.
BY DIE ASSESSERING VAN DIE OOP BRONGEBASEERDE VRAE MOET KANDIDATE KREDIET KRY VIR ENIGE ANDER RELEVANTE ANTWOORD.

Globale assessering van uitgebreide skryfwerk

Die uitgebreide skryfwerk sal holisties (globaal) geassesseer word. Hierdie benadering vereis dat die opvoeder die totale produk as 'n geheel sal bepunt sonder om die samestellende dele individueel te bepunt. Hierdie benadering moedig die leerder aan om 'n individuele mening aan te bied deur gebruik te maak van geselekteerde feitelike bewyse om 'n argument te ondersteun. Daar sal nie van die leerder verwag word om slegs 'feite' neer te skryf om 'n hoë punt te behaal nie. Dit sal leerders ook ontmoedig om 'modelantwoorde' voor te berei en te reproduseer sonder om die spesifieke vereistes van die vraag in ag te neem. Holistiese nasien van opstelle gee krediet vir leerders se mening, ondersteun deur bewyse. Anders as by inhoudgebaseerde nasien, word leerders met holistiese assessering nie vir ontoereikende taalgebruik gepenaliseer nie, aangesien die klem op die volgende val:

- Die konstruksie/daarstelling van 'n argument
- Die toepaslike seleksie van feitelike bewyse om sodanige argument te ondersteun
- Die leerder se interpretasie van die vraag

Assesseringsprosedures by uitgebreide skryfwerk

1. Hou die sinopsis in gedagte wanneer die skryfwerk nagesien word.

2. Tydens die eerste deurlees van die skryfwerk moet regmerkies toegeken word vir 'n relevante inleiding (aangedui met 'n kolpunt (bullet) in die nasienriglyne), vir elke hoofmoment (aangedui met 'n kolpunt), 'n relevante slotopmerking (aangedui met 'n kolpunt), bv. 'n antwoord waar daar 5 hoofpunte is, sal daar dus 7 regmerkies wees.

3. Die volgende addisionele simbole kan ook gebruik word:

• Inleiding, hoofaspekte en slotopmerking nie behoorlik gekontekstualiseer nie	∧
• Verkeerde stelling	________
• Irrelevante stelling	| | | |
• Herhaling	**R**
• Analise	**A**√
• Interpretasie	1√

4. Die matriks

4.1 **Die gebruik van 'n analitiese matriks vir die assessering van uitgebreide skryfwerk (verwys na bl. 7)**

By die nasien van uitgebreide skryfwerk met verwysing na bl. 7, moet die gegewe kriteria in die matriks gebruik word. Beide die inhoud en die aanbieding moet in ag geneem word. 'n Punt word toegeken by die snypunt van die inhoud en aanbieding, gebaseer op die sewe vaardigheidsvlakke.

4.1.1 Met die eerste deurlees van die opstel word daar bepaal tot watter mate die hoofmomente gedek is om en die **inhoudsvlak** (op die matriks) vas te stel.

I	VLAK 4	

4.1.2 Die tweede deurlees van die skryfwerk sal die vlak (op die matriks) van die **aanbieding** bepaal.

I	VLAK 4	
A	VLAK 5	

4.1.3 Ken 'n algehele punt toe met behulp van die matriks.

I	VLAK 4	18-19
A	VLAK 5	

4.2 **Gebruik van holistiese rubriek vir nasien van uitgebreide skryfwerk (verwys na bl. 7)**

Die gegewe rubriek wat inhoud en aanbieding in ag neem, moet gebruik word by die nasien van uitgebreide skryfwerk.

I en A	VLAK 5	18 - 20

GRAAD 12 ANALITIESE MATRIKS VIR UITGEBREIDE SKRYFWERK: PUNTETOTAAL: 30

AANBIEDING **INHOUD**	**VLAK 7** Baie goed beplan en gestruktureer. Goeie sintese van inligting. Goed gebalanseerde argument is ontwikkel. Argument deurgaans volgehou en verdedig.	**VLAK 6** Goed beplan en gestruktureer. Sintese van inligting. Goed gebalanseerde oorspronklike, onafhanklike argument ontwikkel. Gebruik getuienis om die argument te ondersteun.	**VLAK 5** Goed beplan en gestruktureer. Ontwikkel duidelike argument. Oorspronklike slotsom bereik op grond van getuienis. Getuienis gebruik om argument te ondersteun. Kom tot onafhanklike slotsom. Gebruik getuienis om gevolgtrekking te ondersteun.	**VLAK 4** Argument beplan en gestruktureer. Getuienis gebruik om argument te ondersteun. Slotsom op grond van getuienis Skryfwerk gestruktureerd	**VLAK 3** Argument beplan en gestruktureer. Sommige getuienis gebruik om argument te ondersteun. Slotsom nie duidelik ondersteun deur getuienis nie.	**VLAK 2** Poging aangewend om antwoord te struktureer. Grootliks beskrywend/ poging om argument te ontwikkel.	**VLAK 1** Min sprake van analise en geskiedkundige verduideliking. Antwoord glad nie gestruktureerd nie.
VLAK 7 Vraag is ten volle beantwoord. Inhoudseleksie ten volle relevant tot gedagterigting/ argument wat gevolg is.	27-30	24-26					
VLAK 6 Vraag is beantwoord. Inhoudseleksie relevant tot gedagterigting/ argument wat gevolg is	24-26	23	21-22				
VLAK 5 Vraag grotendeels beantwoord. Inhoud toereikend en relevant.		21-22	20	18-19			
VLAK 4 Vraag herkenbaar in antwoord. Gebreke ten opsigte van inhoud/ irrelevante inhoudseleksie.			18-19	17	15-16		
VLAK 3 Inhoudseleksie hou nie altyd verband met die vraag nie. Weglatings.				15-16	14	12-13	
VLAK 2 Inhoud skraal. Vraag ontoereikend beantwoord.					12-13	11	9-10
VLAK 1 Vraag nie beantwoord nie. Inhoud ontoereikend. Heeltemal irrelevant.						9-10	0-8

GRAAD 12 HOLISTIESE MATRIKS OM UITGEBREIDE SKRYFWERK TE ASSESSEER (BV. 'N OPSTEL WAT VERWYS NA BRONNE, VERSLAG, NUUSBERIG, ENS.)

VLAK	Indien die kandidaat **alle of die meeste van die vaardighede op 'n spesifieke vlak gedemonstreer het, sal die punt relevant tot die kategorie aan hom/haar toegeken word.**
7 **Uitstekend** **80–100%** **24–30** **[Uitstekend]**	Fokus deurgaans op onderwerp – demonstreer 'n logiese en samehangende progressie tot slotsom Duidelike begrip van die bronne Gebruik alle bronne of die meeste daarvan Selekteer relevante bronne Haal selektief aan Groepeer bronne (nie noodsaaklik nie, maar behoort nie 'n lys bronne neer te skryf nie) Demonstreer agtergrondkennis oor die bronne Waar van pas, word teenargumente volledig bespreek Verwys korrek na relevansie, vooroordeel, akkuraatheid, beperkings van bronne Druk hom-/haarself duidelik uit Eindig met duidelike fokus op die onderwerp – neem standpunt in (m.a.w. bereik 'n onafhanklike/oorspronklike slotsom)
6 **Verdienstelik** **70–79%** **21–23** **[Baie goed]**	Wend goeie poging aan om konsekwent te fokus op onderwerp, maar argument verloor soms fokus Duidelike begrip van die bronne Gebruik alle bronne of die meeste daarvan Selekteer relevante bronne Haal selektief aan Goeie gebruik van relevante bewyse uit bronne Poog om teenargument te oorweeg Poog om te verwys na relevansie, vooroordeel, akkuraatheid en beperkings van bronne Goeie uitdrukking Eindig met duidelike fokus op die onderwerp – neem standpunt in (m.a.w. bereik 'n onafhanklike/ oorspronklike slotsom)
5 **Substantief** **60–69%** **18–20** **[Goed]**	Poog om te fokus op die onderwerp, maar argument het tekortkominge Begryp die meeste van die bronne Gebruik die meeste van die bronne Selekteer relevante bronne Uitdrukking goed, maar daar is foute Tekort aan diepte in oorhoofse fokus, en verwys nie na een of meer relevante bronne nie As toepaslik, poog om teenargument te oorweeg. Oppervlakkig of geen poging om 'n relevansie, vooroordeel, akkuraatheid, beperktheid van bronne te verwys nie Poog om standpunt in te neem (fokus op beperkings, ens.) om onafhanklike gevolgtrekking te maak.
4 **Gemiddeld** **50–59%** **15–17** **[Bevredigend]**	Poog om op onderwerp te fokus, maar argument verloor dikwels fokus Gemiddelde begrip van die meeste van die bronne Gemiddelde gebruik van relevante getuienis uit die bronne Gemiddelde poging om teenargument te oorweeg Gemiddelde poging om te verwys na relevansie, vooroordeel, akkuraatheid en beperkings van bronne Uitdrukking bevredigend Wend poging aan om standpunt in te neem, maar ernstige gebrek aan skakel met res van opstel Skryfwerk mag neig om bronne te lys en fokus daaraan te haak
3 **Toereikend** **40–49%** **12–14** **[Redelik]**	Geringe poging om te fokus op die onderwerp Min begrip van die bronne Sukkel om relevante inligting uit die bronne te lig Geen aanhalings nie – of oor die algemeen irrelevant Wend geringe poging aan om teenargumente te oorweeg Bronne word gelys Poog nie om te verwys na relevansie, vooroordeel, akkuraatheid en beperkings van bronne nie Geringe uitdrukking Geringe poging om standpunt in te neem (sukkel om tot 'n onafhanklike slotsom te kom)
2 **Elementêr** **30-39%** **09–11** **[Swak]**	Kan nie op onderwerp fokus nie Kan nie relevante bronne identifiseer nie Geen aanhalings nie – of meestal irrelevant Poog glad nie om teenargument te oorweeg nie Skryfwerk bloot 'n lys van bronne Poog nie om te verwys na relevansie, vooroordeel, akkuraatheid en beperkings van bronne nie Baie swak uitdrukking Swak poging om standpunt in te neem, indien enige
1 **Nie behaal nie** **0–29%** **0–8** **[Baie swak]**	Geen poging om op die onderwerp te fokus nie Maak glad nie gebruik van bronne nie Heeltemal irrelevant Skryf bron direk oor Antwoord uiters swak

VRAAG 1: HOE HET DIE INEENSTORTING VAN DIE SOWJETUNIE BYGEDRA TOT DIE BEËINDIGING VAN APARTHEID IN SUID-AFRIKA IN 1989?

1.1

1.1.1 *[Interpretasie van bewyse uit Bron1A – V2 – LU1 (AS3 en 4); LU2 (AS2); LU3 (AS2)]*

- As gevolg van die val van kommunistiese regerings in Oos-Europa/USSR/einde van Koue Oorlog
- Die val van die USSR ondermyn die geloofwaardigheid van een party state en hul staatsgedrewe/nasionalisering ekonomie
- Die USSR se eie ekonomiese beperkings
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)

1.1.2 *[Verduideliking van die geskiedkundige begrip uit Bron 1A – V1 – LU2 (AS1)*

- 'n Land wat verskeie partye toelaat om in 'n verkiesingsproses deel te neem
- Vryheid en verdraagsaamheid om verskeie partye te laat deelneem in 'n land se verkiesing
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)

1.1.3 *[Interpretasie van bewyse uit Bron1A – V2 – LU1 (AS3 en 4); LU2 (AS2); LU3 (AS2)]*

- Resolusie van die Angolese situasie – gefasiliteer teen die einde van die Koue Oorlog
- Die verlies van ANC basisse in Angola
- Die internasionale politieke situasie was besig om te verander
- Die val van kommunisme in Oos-Europa/ einde van die Koue Oorlog
- Tekort aan politieke en ekonomiese ondersteuning van die USSR
- Enige ander relevante antwoord (2 x 2) (4)

1.1.4 *[Analiseer en interpreteer informasie uit Bron 1A – V3 – LU1 (AS3)]*

- Onderhandelings sou konflik en revolusie voorkom
- Onderhandelings kon lei tot 'n vreedsame en welvarende Suid-Afrika
- UDF besef dat hulle nie in staat was om die apartheid regime op hul eie aan te vat nie
- UDF wou op 'n moreel standvastige voet bly
- UDF wou die inwoners inlig oor veranderings
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

1.2

1.2.1 *[Onttrekking van informasie uit Bron1B – V1 – LU1 (AS3 en 4)]*

- Druk van binne
- Mandela het homself verbind tot vrede en 'n onderhandelingsproses
- Val van kommunisme en die beëindiging van die Koue Oorlog
- Poging om die politieke situasie te normaliseer
- Die ANC was nie meer 'n instrument van Russiese uitbreiding
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 1) (2)

1.2.2 *[Interpreteer en evalueer Bron 1B - V3 - LU1 (AS3)]*
Kandidate moet verduidelik tot watter mate hulle SAAMSTEM of NIE SAAMSTEM met die stelling dat 'die ANC voorheen 'n instrument vir die uitbreiding van Rusland in Suidelike Afrika was'. Kandidate moet die volgende gebruik om hulle standpunt te ondersteun.

STEM SAAM
- Die ANC is finansieel deur Rusland ondersteun
- Die ANC het advies en morele ondersteuning van Rusland ontvang
- ANC kaders is in Rusland opgelei
- Bevorder die doel van Russiese uitbreiding
- Enige ander relevante antwoord

STEM NIE SAAM
- Propaganda teen die ANC/NP gebruik die dreigement van kommunisme om die ANC te ondermyn
- Die ANC was 'n nasionalistiese organisasie en het nie openlik kommunisme ondersteun nie
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

1.2.3 *[Interpreteer en evalueer Bron 1B - V3 - LU1 (AS3)]*
Kandidate moet kommentaar lewer of die ontbanning van die ANC die politieke situasie in Suid-Afrika GENORMALISEER of NIE GENORMALISEER het. Kandidate moet die volgende gebruik om hulle standpunt te ondersteun.

NORMALISEER
- Voorsien 'n forum om onderhandelings te begin
- Baan die weg na demokrasie
- Die ANC en ander organisasies kon wettig funksioneer
- Enige ander relevante antwoord

NIE NORMALISEER
- Dit het konflik binne Suid-Afrika laat toeneem
- Regsgesinde politieke partye het die ontbanning van die ANC teengestaan
- Politieke spanning vermeerder onder wedywerende organisasies bv. IVP en ANC
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

1.2.4 *[Interpretasie van bewyse uit Bron1B – V2 – LU1 (AS3 en 4); LU2 (AS2); LU3 (AS2)]*
- Kommunisme was nie meer 'n bedreiging nie
- Westerse lande dreig Suid-Afrika dat hulle finansiële steun sou weerhou indien hulle nie toetree tot onderhandelings nie
- Verander die Afrikaner se opvatting van die ANC en hulself
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 3) (3)

1.3

1.3.1 *[Interpretasie van bewyse uit Bron1C – V2 – LU1 (AS3 en 4); LU2 (AS2); LU3 (AS2)]*

(a)

- Woede /verraad/onsekerheid
- Vrees
- Enige ander relevante antwoord

(b)

- Opgewondenheid/verligting/hoop
- Geluk
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

1.3.2 *[Interpretasie van bewyse uit Bron1C – V2 – LU1 (AS3)]*

- Suid-Afrika was op die drumpel van 'n nuwe begin van hoop en bestendigheid
- Die verwagting dat geweld tot 'n einde gekom het
- Baan die weg vir 'n demokratiese Suid-Afrika
- Regering se onderdrukking en dwang word beëindig
- Einde van apartheid
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

1.4 *[Kies van Bronne 1A, 1B en 1C om hulle bruikbaarheid van die impak van die val van die USSR op Suid-Afrika te beklemtoon – V3 – LU1 (AS3 en 4); LU2 – (AS2) LU3 – (AS2)*

Kandidate kan of Bron 1A, Bron 1B of Bron 1C kies en hulle antwoord met relevante bewyse ondersteun.

BRON 1A is bruikbaar a.g.v. die volgende:

- Dit skets die onderskeie redes waarom die ANC sy standpunt oor onderhandelings met die Suid-Afrikaanse regering verander het
- Dit is betroubaar omdat dit geskryf is deur 'n bekende Suid-Afrikaanse geskiedkundige (Omer Cooper), wie op datum was met ontwikkelings in daardie tyd
- Dit is relevant omdat dit insig gee hoe die val van kommunisme die weg gebaan het vir politieke hervormings in Suid-Afrika
- Enige ander relevante antwoord

BRON 1B is bruikbaar a.g.v. die volgende:

- Dit fokus op die ontbanning van die ANC en die vrylating van Mandela
- Dit dui aan hoe De Klerk van binne die land onder druk geplaas is om hervormings in samewerking met die ANC moontlik te maak
- Verskillende standpunte/interpretasies
- Die onderhoud met De Klerk was die werklike woorde soos gesê op daardie stadium
- Enige ander relevante antwoord

BRON 1C

- Albei die geskrewe en die visuele bronne is geldig want dit was 'n toespraak wat deur De Klerk op 2 Februarie 1990 gelewer is – die visuele bron verskyn in die Argus koerant as 'n hoofopskrif – dui die betekenis van die gebeure vir Suid-Afrika aan
- Dit is relevant want dit gee insig in De Klerk se hervormingsbeleid
- Voorsien insig hoe sommige mense die gebeurtenis op daardie stadium gesien het (visuele bron)
- Enige ander relevante antwoord (2 x 2) (4)

1.5 *[Interpretasie, analise en sintese van bewyse uit al die bronne– V3 – LU1 (AS3); LU2 (AS2 en 3); LU3 (AS2)]*

Kandidate kan die volgende punte gebruik om die vraag te beantwoord:

- Baan die weg vir onderhandelings/ beweging na demokrasie
- De Klerk was gewillig om die ANC te ontmoet
- Sy gereedheid om hervormings in te stel
- Gereed vir 'n skikkingsooreenkoms
- Die vrylating van politieke gevangenisse
- Lei tot die beëindiging van apartheid
- Normalisering van politieke strukture
- Konserwatiewe Party teenreaksie
- Enige ander relevante antwoord

Gebruik die volgende rubriek om 'n punt toe te ken:

VLAK 1	• Gebruik bewyse op elementêre wyse d.w.s. **toon min of geen begrip van die gevolge van die ontbanning van die ANC op die Suid-Afrikaanse politiek** • Gebruik bewyse gedeeltelik om oor 'n onderwerp te skryf of kan nie oor die onderwerp skryf nie	**PUNTE: 0–2**
VLAK 2	• Bewyse is meestal relevant en hou in 'n groot mate verband met die onderwerp, bv. **toon begrip van die gevolge van die ontbanning van die ANC op die Suid-Afrikaanse politiek** • Gebruik bewyse op 'n baie eenvoudige manier	**PUNTE: 3–5**
VLAK 3	• Gebruik relevante bewyse bv. **demonstreer 'n deeglike begrip van die gevolge van die ontbanning van die ANC op die Suid-Afrikaanse politiek** • Gebruik bewyse baie effektief in 'n georganiseerde paragraaf en toon begrip van die onderwerp	**PUNTE: 6–8**

(8)

1.6 UITGEBREIDE SKRYFSTUK

1.6.1 *[Beplan en konstrueer 'n argument gebaseer op bewyse deur die gebruik van analitiese en interpretasie vaardighede - V1 – LU1 (AS 3 en 4); LU2 (AS1, 2 en 3); LU3 (AS1, 2, 3 en 4)]*

SINOPSIS

Kandidate moet verduidelik hoe die val van die Sowjetunie in 1989 die weg gebaan het vir onderhandelings tussen die ANC en die NP.

HOOFASPEKTE

Kandidate behoort die volgende aspekte in hulle antwoord in te sluit:

- Inleiding: Kandidate moet aandui hoe die val van die Sowjetunie die politieke toekoms van Suid-Afrika beïnvloed het en hoe dit die weg gebaan het vir onderhandelings.

UITBREIDING
- Gorbatsjof se rol in die beëindiging van kommunisme – bekendstelling van Glasnost en Perestroika
- Die impak van Glasnost en Perestroika op Suid-Afrika (NP regering en die ANC)
- Die val van kommunisme het vir De Klerk die geleentheid gegee om hervormings te begin
- De Klerk kon nie langer die argument gebruik dat apartheid die golf van kommunisme gekeer het
- Verbanne politieke organisasies (bv. ANC) kon nie langer gesien word as 'kommunisties'
- De Klerk is gedwing om met voorheen verbanne politieke organisasies soos die ANC te onderhandel
- Vryheidsbewegings (soos die ANC) moes afsien van die gewapende stryd om onderhandelings te begin
- Open die weg vir die verbintenis met die ANC wat lei tot die vrylating van politieke gevangenes en die ontbanning van politieke partye
- USSR se ekonomiese stagnasie beïnvloed politieke veranderings in Suid-Afrika tussen die NP en ANC
- VSA beëindig sy ondersteuning aan die NP – affekteer Suid-Afrika se politieke toekoms
- Enige ander relevante antwoord

- Slot: Kandidate moet hulle bespreking saamvat met 'n relevante slot

(30)

Gebruik die matriks op bladsy 6 van hierdie dokument om hierdie skryfwerk te assesseer.

1.6.2 *[Sintetiseer inligting om 'n oorspronklike argument te konstrueer deur gebruik te maak van inligting uit die bronne en jou eie kennis om jou antwoord te ondersteun - V2 – LU1 (AS 3 en 4); LU2 (AS1, 2 en 3); LU3 (AS1, 2, 3 en 4)]*

SINOPSIS
Kandidate moet of saamstem of nie saamstem met die stelling nie. Wanneer hulle saamstem moet hulle bespreek of dit die staatsmanskap van De Klerk en die val van die Berlynse muur was wat die weg geopen het vir politieke veranderings in Suid-Afrika. Indien hulle nie saamstem met die stelling nie moet hulle, hulle argument met relevante historiese bewyse ondersteun.

HOOFASPEKTE
Kandidate behoort die volgende aspekte in hulle antwoord in te sluit:

- Inleiding: Kandidate moet saamstem of nie-saamstem met die stelling en hulle antwoord staaf met relevante bewyse of enige ander relevante inleiding.

UITBREIDING

Indien kandidate saamstem moet hulle die volgende punte in hulle bespreking gebruik:

VAL VAN DIE BERLYNSE MUUR
- Beleid van Glasnost en Perestroika het die weg gebaan vir hervorming van beide die ANC en die NP
- Verdwyning van Marxisties-Leninistiese state en die val van die Berlynse muur affekteer die ANC
- Daar was druk van belangrike politieke vyande om te werk in die rigting van 'n vreedsame skikking in Suid-Afrika
- die val van die Berlynse muur het beide die NP en die ANC affekteer
- Die ANC moes sy posisie herdefinieer en het aanvaarding van Westerse lande begin soek
- De Klerk begeer hervorming na die val van die Berlynse muur
- Die USSR se ekonomie is nie in staat om ondersteuning/hulp aan Afrika en die ANC te gee nie

STAATSMANSKAP VAN DE KLERK
- De Klerk se regering het die ANC se verlies aan ondersteuning gesien as 'n kans om te verander
- Nuwe politieke klimaat en gemoedstemming in Suid-Afrika
- Interne en eksterne druk
- Het samesprekings met die ANC geopen
- Die ANC en die apartheid regering moes 'n vreedsame en uitvoerbare oplossing vind
- Vrylating van politieke gevangenes – 'n politieke strategie van De Klerk
- Die apartheid regering het die kans gegryp om met die ANC te onderhandel omdat die Sowjetunie nie meer 'n bedreiging was nie
- Beide die NP en die ANC het kennis geneem van interne faktore (ekonomiese stagnasie, onrus, finansiële krisis ens.) om die land se toekoms te red
- Suid-Afrika se ekonomie het 'n afwaartse neiging in 1989 getoon
- Enige ander relevante antwoord

Indien kandidate nie saamstem met die stelling nie, moet hulle, hulle argument met relevante bewyse ondersteun

- Slot: Kandidate moet hulle bespreking saamvat met 'n relevante slot.

(30)

Gebruik die matriks op bladsy 7 van hierdie dokument om hierdie skryfwerk te assesseer.

[75]

VRAAG 2: HOE SUKSESVOL WAS ANGOLA IN SY HERVOORSTELLING NA DIE VAL VAN KOMMUNISME IN 1989?

2.1

2.1.1 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 2A – V1- LU1 (AS3)]*

- Sowjetunie/USSR
- Kuba
- Suid-Afrika (3 x 1) (3)

2.1.2 *[Analiseer informasie uit Bron 2A – V2- LU1 (AS4)]*

- Die militêre ramp wat FAPLA gely het deur 'n baie klein afdeling soldate van die SAW
- Kuba wou nie hulle weermag versterk met addisionele manne of toerusting om gelyk te wees met die Suid-Afrikaanse weermag in Angola
- Hulle het gevoel dat die finansiële en politieke koste nie die moeite werd was nie
- Dit was die einde van die Koue Oorlog en die val van kommunisme in die USSR
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

2.1.3 *[Interpretasie en analise van informasie uit Bron 2A – V3- LU1 (AS3)]*

- Konflik in Angola het toegeneem as gevolg van die Slag by Cuito Cuanavale (1987/88)
- Die Sowjetunie en Kuba het opsies gehad – of vermeerder ondersteuning of onttrek uit Angola sodat onderhandelings kon begin
- Hulle kon die oorlog verskerp deur addisionele Kubaanse troepe met addisionele Sowjetwapens en toerusting te ontplooi om die SAW uit te daag wat nie 'n uitvoerbare ekonomiese en politieke opsie was nie
- Hulle kon Kubaanse magte onttrek en Angola aan sy eie lot oorgelaat het sodat 'n skikkingsooreenkoms die konflik kon beëindig en vrede in Angola kon bring
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

2.1.4 *[Analiseer informasie uit Bron2A – V2 –LU1 (AS4)*

- Suid-Afrika ondersteun UNITA
- Is gebruik as 'n pion van die VSA om Angola vir sy minerale bronne te destabiliseer
- Was gebruik om die kommunistiese Angolese MPLA regering te ondersteun
- Om Suid-Afrika se grense te beskerm
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)

2.1.5 *[Verduideliking van historiese terme uit Bron2A – V1 – LU1 (AS3)*

- Hervormings vir openheid soos ingestel in die Sowjetunie deur Mikhail Gorbatsjof
- Hervormingsbeleid wat gelei het tot die val van kommunisme
- Oop administrasie
- Openheid
- Vryheid van spraak
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)

2.2

2.2.1 *[Interpretasie en analise van bewyse uit Bron2B – V2 – LU1 (AS3 en 4); LU2 (AS2); LU3 (AS2 en 3)]*

- Diepe wantroue tussen hulle
- Savimbi weier om die verkiesingsuitslae te aanvaar en hervat die burgeroorlog
- Inmenging van die VSA en USSR in Angola se huishoudelike sake
- Uitbreiding van die Koue oorlog in Angola
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)

2.2.2 *[Interpretasie en analise van bewyse uit Bron2B – V2 – LU1 (AS3 en 4); LU2 (AS2); LU3 (AS2 en 3)]*

- Dit het die burgeroorlog tydelik beëindig en bring vir die eerste keer vrede in Angola sedert 1975
- Dit lei tot die 1992 verkiesing/ demokrasie
- Dit gee hoop vir die hervoorstelling van Angola
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

2.2.3 *[Evalueer en regverdiging van die aksie geneem in Bron 2B – V3 – LU1 (AS4)*
Kandidate moet kommentaar lewer of President dos Santos GEREGVERDIG of NIE GEREGVERDIG was om die burgeroorlog in Angola te hervat. Kandidate moet die volgende gebruik om hulle standpunt te ondersteun.

GEREGVERDIG

- Moes UNITA wat die oorlog hervat het, neutraliseer
- Moes sy regering en die mense van Angola verdedig
- Savimbi was nie bereid om nederlaag te aanvaar
- Enige ander relevante antwoord

NIE GEREGVERDIG

- Dit sou tot groter ekonomiese, politieke en maatskaplike onstabiliteit lei
- Dit sou moeilik wees vir sy konvensionele weermag om teen UNITA guerrillas te veg
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

2.3

2.3.1 *[Interpretasie van bewyse uit Bron2C – V2 –LU1 (AS3 en 4); LU3 (AS2)]*

- Dit dui die gereedheid aan van UNITA soldate om met die Angolese burgeroorlog aan te gaan
- Savimbi moedig sy soldate aan om die burgeroorlog te hervat teen die MPLA regering te veg
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

2.3.2 *[Evalueer die tekortkominge van Bron 2C - V3 – LU1 (AS4)]*

- Die foto gee slegs die siening wat die fotograaf (Copec) wou weergee
- Wys slegs UNITA soldate
- Wys net die een kant van die Angolese konflik - eensydig
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

2.4

[Vergelyking van hoe Bronne 2B en 2C mekaar ondersteun V3 – LU2 (AS3)

Kandidate moet verduidelik hoe Bronne 2B en 2C mekaar ondersteun met betrekking tot UNITA se rol in die Angolese konflik

- Bron 2B verwys na die wantroue tussen die MPLA en UNITA terwyl Bron 2C Savimbi aandui besig om sy gewapende soldate toe te spreek – gereed vir oorlog teen die MPLA
- Bron 2B verwys na die hoop wat die 1991 Bicesse Vredesooreenkoms gebring het wat gebreek is toe Savimbi besluit het om die oorlog te hervat terwyl Bron 2C Savimbi aandui wat sy troepe aansê om voort te gaan met oorlog teen die MPLA regering
- Bron 2B verwys na Savimbi wat weier om sy verkiesings nederlaag te aanvaar in die 1992-verkiesing terwyl Bron 2C hom aandui waar hy sy troepe aansê om verder te veg teen die MPLA regering
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

2.5 *[Interpretasie, analise en sintese van bewyse uit al die bronne– V3 – LU1 (AS 3 en 4), LU2 (AS1,2,3) LU3 (AS 1,2,3,4)]*

Kandidate kan op die volgende aspekte fokus:

- Konflik in Angola begin gedurende die pro-onafhanklikheid periode onder drie nasionalistiese partye, MPLA, UNITA en FNLA
- Kuba ondersteun MPLA terwyl Suid-Afrika UNITA ondersteun
- Kuba word gebruik as pion van die USSR in die Koue oorlog teen die VSA deur die MPLA te ondersteun
- USSR ontplooi 1000 adviseurs na Angola
- Kuba ontplooi ongeveer 50 000 troepe na Angola teen die einde van die 1980's
- Geweldige verwoesting is aangerig (dorpe en infrastrukture vernietig, Inkomste verminder, geen ekonomiese ontwikkeling vind plaas, 600 000 mense word ontwortel, 400 000 word vlugtelinge buite Angola en ongeveer 20 000 verloor hulle ledemate as gevolg van landmyne)
- Enige ander relevante antwoord

Gebruik die volgende rubriek om 'n punt toe te ken:

VLAK 1	• Gebruik bewyse op elementêre wyse d.w.s. **toon min of geen begrip van hoe Kuba betrokke geraak het in die konflik in Angola** • Gebruik bewyse gedeeltelik om oor 'n onderwerp te skryf of kan nie oor die onderwerp skryf nie	**PUNTE: 0–2**
VLAK 2	• Bewyse is meestal relevant en hou in 'n groot mate verband met die onderwerp, bv. **toon begrip van hoe Kuba betrokke geraak het in die konflik in Angola** • Gebruik bewyse op 'n baie eenvoudige manier	**PUNTE: 3–5**
VLAK 3	• Gebruik relevante bewyse bv. **demonstreer 'n deeglike begrip van die gevolge van hoe Kuba betrokke geraak het in die konflik in Angola** Gebruik bewyse baie effektief in 'n georganiseerde paragraaf en toon begrip van die onderwerp	**PUNTE: 6–8**

(8)

2.6 UITGEBREIDE SKRYFSTUK

2.6.1 *[Beplan en konstrueer 'n argument gebaseer op bewyse deur die gebruik van analitiese en interpretasie vaardighede - V1 – LU1 (AS 3 en 4); LU2 (AS1, 2 en 3); LU3 (AS1, 2, 3 en 4)]*

SINOPSIS
Kandidate moet bespreek tot watter mate Angola suksesvol was in sy hervoorstelling na die val van kommunisme in 1989 en hulle antwoord met relevante bewyse ondersteun.

HOOFASPEKTE
Kandidate kan die volgende aspekte in hulle antwoord in te sluit:

- Inleiding: Kandidate moet aandui of Angola suksesvol was in sy hervoorstelling na die val van kommunisme in 1989 en hulle antwoord met relevante bewyse ondersteun.

UITBREIDING
- Angola verkry onafhanklikheid van Portugal in 1975
- Angola was alreeds verdeel tussen drie nasionalistiese partye (MPLA, UNITA en FNLA)
- Begeerte om mekaar uit te skakel lei daartoe dat nasionalistiese partye ondersteuning van buitelandse lande inroep
- Kuba (gebruik as 'n pion deur die Sowjetunie) ondersteun MPLA terwyl Suid-Afrika (gebruik as pion deur die VS) ondersteun UNITA
- Konflik tussen politieke partye in Angola was 'n uitbreiding van die Koue oorlog tussen die VSA en USSR
- Die gevolge van die Slag van Cuito Cuanavale (1987-88) forseer Kuba en Suid-Afrika om hulle troepe uit Angola te onttrek
- Hulle volgehoue aanwesigheid in Angola was nie langer die finansiële en politieke koste werd nie
- Angola was nou vry van buitelandse invloed en kon hom hervoorstel en sy eie toekoms onderhandel
- Die Bicesse Verdrag (1991) lei tot tydelike vrede en gerusstelling van vyandelikheid
- Die 1992 verkiesing – Dos Santos se MPLA was suksesvol Savimbi verwerp die verkiesingsuitslae
- UNITA besluit om die oorlog te hervat wat die Angolese konflik voortsit
- In 1994 is die Lusaka verdrag onderteken, maar was onsuksesvol
- Oorlog is weer hervat in 1998 omdat UNITA ontevrede was
- Angola was onsuksesvol in sy hervoorstelling
- Baie Angolese burgerlikes is gedood en ander is ontwortel
- Erflating van landmyne lei tot baie amputasies
- Dood van Savimbi in Februarie 2002 – lei tot nuwe moontlikhede vir vrede in Angola; 'n skietstaking begin in Maart 2002
- Luena Memorandum van Verstandhouding in April 2002 bring vrede in Angola – 13 jaar na die val van kommunisme in 1989

- Slot: Kandidate moet hulle bespreking saamvat met 'n relevante slot.

(30)

Gebruik die matriks op bladsy 6 van hierdie dokument om hierdie skryfwerk te assesseer.

2.6.2 *[Sintetiseer inligting om 'n oorspronklike argument te konstrueer deur gebruik te maak van inligting uit die bronne en jou eie kennis om jou antwoord te ondersteun - V2 – LU1 (AS 3 en 4); LU2 (AS1, 2 en 3); LU3 (AS1, 2, 3 en 4)]*

SINOPSIS

Kandidate moet aandui of hulle saamstem of nie saamstem nie en hulle argument met relevante bewyse ondersteun.

HOOFASPEKTE

Kandidate behoort die volgende aspekte in hulle antwoord in te sluit:

- Inleiding: Kandidate moet hulle gedagterigting aandui en hulle argument met relevante bewyse ondersteun.

UITBREIDING

Indien kandidate saamstem met die stelling moet hulle die volgende bespreek:

- Einde van die Koue oorlog lei tot die onttrekking van buitelandse troepe uit Angola bv. Kuba, USSR, VSA en Suid-Afrika
- Die Bicesse Vredesooreenkoms (1991) – bring tydelike vrede in Angola
- Die 1992 verkiesing – MPLA wen die verkiesing
- Dood van Savimbi in 2002 bring 'n einde aan die burgeroorlog in Angola
- Luena Vredesooreenkoms in 2002 – 13 jaar na die val van kommunisme in 1989.
- Nuwe era in die geskiedenis van Angola het eers begin na die dood van Savimbi deur die Luena Memorandum van Verstandhouding
- Die hervoorstelling van Angola begin na die dood van Savimbi en nie na die einde van die Koue oorlog nie
- Enige ander relevante antwoord

Indien kandidate nie saamstem met die stelling nie moet hulle, hulle argument met relevante bewyse ondersteun.

- Savimbi verwerp die 1992 verkiesingsuitslae
- UNITA keer terug na die burgeroorlog
- Die 1994 Lusaka Protokol lei slegs tot vier jaar van vrede
- Oorlog hervat weer in 1998 omdat Dos Santos oorlog verklaar het teen UNITA in die MPLA Kongres van 1998
- Daar is baie oorlogslagoffers, ander is gedood en baie is ontwortel
- Konflik lei tot politieke en ekonomiese onstabiliteit
- Impak van landmyne
- Enige ander relevante antwoord

- Slot: Kandidate moet hulle bespreking saamvat met 'n relevante slot.

(30)

Gebruik die matriks op bladsy 7 van hierdie dokument om hierdie skryfwerk te assesseer. **[75]**

VRAAG 3: WAT WAS DIE ONDERSKEIE STRUIKELBLOKKE WAARVOOR SUID-AFRIKA TE STAAN GEKOM HET OP DIE WEG NA DEMOKRASIE?

3.1

3.1.1 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 3A – V1 – LU1 (AS3)]*

- Lei tot die ontbanning van die ANC, SAKP en PAC
- Kondig grootskaalse hervormings aan
- Afskaffing van die Wet op Afsonderlike Geriewe
- Lig van die nood media regulasies
- Opskorting van die doodsvonnis
- Vrylating van Nelson Mandela en ander politieke gevangenes
- Beëindiging van apartheid
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 1) (2)

3.1.2 *[Evaluering en interpretasie van bewyse uit Bron 3A – V3 – LU1 (AS3)]*

Kandidate moet verduidelik of hulle SAAMSTEM of NIE SAAMSTEM met FW de Klerk se standpunt dat hy 'n dwaas sou wees om nie voordeel te trek uit die gaping wat die val van kommunisme in Oos-Europa verleen het nie. Kandidate kan die volgende gebruik om hulle standpunt te ondersteun.

STEM SAAM

- ANC, PAC en SAKP is nie meer 'n bedreiging nie
- Kommunisme was nie meer 'n bedreiging nie
- ANC, PAC en SAKP verloor hulle finansiële ondersteuning as gevolg van die val van kommunisme
- Vryheidsbewegings was onder druk om af te sien van die gewapende stryd
- Vryheidsbewegings was onder druk geplaas om met die apartheidsregering te onderhandel
- Plaaslike en internasionale kapitaal verkies stabiliteit en daarom was hervorming nodig
- Enige ander relevante antwoord

STEM NIE SAAM

- Sanksies het 'n ongunstige effek op die Suid-Afrikaanse ekonomie gehad
- Apartheid kon nie meer verdedig word nie
- Apartheidsregering se bondgenote (VSA, Brittanje) plaas druk op De Klerk om apartheid af te skaf en met die ANC te onderhandel
- Interne druk (bv. Burgerlike ongehoorsaamheid) het sy tol geëis op regeringsbronne
- Suid-Afrika gaan geleidelik oor tot 'n lae intensiteit burgeroorlog
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

3.2

3.2.1 *[Interpretasie en analise van 'n visuele bron uit Bron 3B – V2 – LU1 (AS3 en 4)]*

- De Klerk maak 'n gees van vreeslose geweld in die Afrikaner wat sy apartheidsvesting wou behou, wakker
- Regsgesindes was gereed om geweld te gebruik om hulle sin te kry
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)

3.2.2 *[Evaluering van 'n bron vir regverdiging uit Bron 3B - V3 - LU3 (AS4)]*
Kandidate moet verduidelik of Treurnicht GEREGVERDIG of NIE GEREGVERDIG was in sy kommentaar teen de Klerk. Kandidate moet die volgende gebruik om hulle standpunt te ondersteun.

GEREGVERDIG
- Afrikaners het die reg om hulle eie politieke toekoms te bepaal
- De Klerk het nie die mandaat gehad om die politieke status quo vir wit Suid-Afrikaners te verander nie
- Afrikaners het die risiko geloop om hulle politieke mag en identiteit te verloor
- Enige ander relevante antwoord

NIE GEREGVERDIG
- Kon gesoek het na vreedsame maniere om die politieke krisis op te los
- Kon huishoudelike politieke veranderings aanvaar
- Kon besef het dat die internasionale politieke landskap verander het
- 'n Skikkingsooreenkoms sou beter gewees het as bloedvergieting en politieke onstabiliteit
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

3.2.3 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 3B - V1 - LU1 (AS3 en 4)]*
- Dat De Klerk nie 'n mandaat gehad het vir wit stemgeregtigdes/mislei kiesers
- Die KP het gemeen om 'n veldtog vir 'n eie vaderland van stapel te stuur
- Treurnicht eis De Klerk se bedanking
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 1) (2)

3.3
3.3.1 *[Interpretasie en analise van 'n visuele bron uit Bron 3C – V2– LU1 (AS3)]*
- Konserwatiewe Party is gereed om geweld te gebruik indien hulle eise nie nagekom word nie
- Treurnicht is nie gereed vir verandering soos deur die skilpad voorgestel
- Treurnicht baie konserwatief (nie 'n demokraat/maar 'n Afrikaner nasionalis)
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

3.3.2 *[Interpretasie en analise van 'n visuele bron uit Bron 3C – V3 – LU1 (AS3)]*
Kandidate moet kommentaar lewer of die spotprenttekenaar 'n AKKURATE of NIE AKKURATE weergawe van gebeure gee. Kandidate kan die volgende gebruik om hulle standpunt te ondersteun.

AKKURAAT
- Konserwatiewe Party het nie die nuwe politieke bestel ondersteun nie
- Hulle dreig om geweld te gebruik as daar nie aan hulle eise voldoen word nie (tier)
- Was konserwatief en was stadig om verandering te aanvaar (skilpad)
- Enige ander relevante antwoord

NIE AKKURAAT
- Eensydig teenoor die Konserwatiewe Party
- Wou die Konserwatiewe Party se geneigdheid tot geweld uitlig (tier)
- *Die Burger* was die amptelike mondstuk van die Nasionale Party en sou die opposisie in 'n negatiewe lig stel (skilpad)
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

3.4 *[Vergelyking van bewyse van die geskrewe en die visuele bron in Bron 3C – V3 – LU3 (AS4)]*

Kandidate moet identifiseer hoe Bronne 3B en 3C ooreenkom rakende die Konserwatiewe Party

- Albei bronne dui die reaksie van die Konserwatiewe Party aan rakende sy posisie in die proses van demokrasie
- Albei bronne dui aan dat die Konserwatiewe Party gedreig het met geweld sou die proses van demokratisering aangaan
- Albei bronne dui die teësinnigheid van die Konserwatiewe Party aan om aan te pas by veranderings en om hervormings te aanvaar
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

3.5

3.5.1 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 3D – V1 – LU1 (AS3)]*

- Ontspoor die proses van onderhandelings (1 x 1) (1)

3.5.2 *[Evaluering en interpretasie van bewyse uit Bron 3D – V2 – LU1 (AS4)]*

Kandidate moet kommentaar lewer of hulle SAAMSTEM of NIE SAAMSTEM met die manier waarop die polisieman met die AWB opstokers gehandel het. Kandidate kan die volgende gebruik om hulle standpunt te ondersteun.

STEM SAAM

- Hulle was verplig om eiendom te beskerm
- Hulle was verplig om die lewens van burgerlikes te beskerm
- Moes tussenbeide tree want die situasie het gevaarlik geraak
- Was verplig om mense aan die pen te laat ry as hulle die wet oortree het
- Enige ander relevante antwoord

STEM NIE SAAM

- Het hardhandige taktiek gebruik om wet en orde te handhaaf
- Hulle aksie kon lei tot 'n bloedbad/ burgeroorlog
- Die polisie kon die lewens van onskuldige Suid-Afrikaners in die gevaar stel
- Die polisie kon nie gewelddadige metodes gebruik het om die AWB te bedaar
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

3.5.3 *[Evaluering en interpretasie van bewyse uit Bron3D – V2 – LU1 (AS4)]*

- Laat politici besef dat die AWB 'n werklike bedreiging was vir die proses van demokrasie
- 'n Resolusie vir Suid-Afrika se situasie was dringend nodig
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)

3.5.4 *[Evaluering en interpretasie van bewyse uit Bron 3D – V2 – LU1 (AS4)]*

- Maak voorsiening vir 'n Regering van Nasionale Eenheid
- Dit verminder die vrees van ander politieke partye dat die ANC nie alleen kan regeer nie
- Nasionale Party werk saam en doen weg met die versoeke om ‘groepsregte'
- Wit staatsamptenare kon hulle werke behou
- Lê die fondasie vir 'n skikkingsooreenkoms
- 'n Strategiese stap van Slovo om te verseker dat onderhandelings voortgaan
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

3.6 *[Interpretasie, analise en sintese van bewyse uit al die bronne- V3- LU1 (AS3 en 4), LU2 (AS1, 2 en 3) LU3 (AS 1, 2, 3 en 4)]*

Kandidate kan die volgende punte gebruik om die vraag te beantwoord:

- Konserwatiewe Party wou nie deel wees van die proses van onderhandelings
- Regsgesinde groepe voel dat hulle mag en beheer vernietig sal wees as hulle met swart meerderheid organisasies begin onderhandel
- Wou nie deel wees van 'n proses wat Afrikaner nasionalisme sou vernietig
- Staan die proses van onderhandelings teë omdat regsgesindes voel dat liberales nie vertrou kon word nie
- Dreig met geweld en ontwrigting
- Konserwatiewe Party hou vol dat die Nasionale Party nie die mandaat gehad het om met onderhandelings voort te gaan nie
- Val die Wêreldhandelsentrum in om onderhandelings te stop
- Suid-Afrika is op die drumpel van 'n burgeroorlog
- AWB val Bophuthatswana binne
- Op die vooraand van die verkiesing word bomme regoor Suid-Afrika geplant (AWB lede word gearresteer as verdagtes, 31 mense word gedood, 'n kragtige bom ontplof op die Johannesburgse Internasionale Lughawe)
- Sluipmoord op Chris Hani
- Enige ander relevante antwoord

Gebruik die volgende rubriek om 'n punt toe te ken:

VLAK 1	• Gebruik bewyse op elementêre wyse d.w.s. **toon min of geen begrip van hoe regsgesinde groepe probeer het om die onderhandelingsproses in Suid-Afrika gedurende die vroeë 1990's te ontwrig** • Gebruik bewyse gedeeltelik om oor 'n onderwerp te skryf of kan nie oor die onderwerp skryf nie	**PUNTE: 0–2**
VLAK 2	• Bewyse is meestal relevant en hou in 'n groot mate verband met die onderwerp, bv. **toon begrip van hoe regsgesinde groepe probeer het om die onderhandelingsproses in Suid-Afrika gedurende die vroeë 1990's te ontwrig** • Gebruik bewyse op 'n baie eenvoudige manier	**PUNTE: 3–5**
VLAK 3	• Gebruik relevante bewyse bv. **demonstreer 'n deeglike begrip van die gevolge van hoe regsgesinde groepe probeer het om die onderhandelingsproses in Suid-Afrika gedurende die vroeë 1990's te ontwrig** • Gebruik bewyse baie effektief in 'n georganiseerde paragraaf en toon begrip van die onderwerp	**PUNTE: 6–8**

(8)

3.7 UITGEBREIDE SKRYFSTUK

3.7.1 *[Beplan en konstrueer 'n argument gebaseer op bewyse deur die gebruik van analitiese en interpretasie vaardighede - V1 – LU1 (AS 3 en 4); LU2 (AS1, 2 en 3); LU3 (AS1, 2, 3 en 4)]*

SINOPSIS

Kandidate moet verduidelik hoe Suid-Afrika se hoof rolspelers op die weg na demokrasie tussen 1990 tot 1994 met hindernisse soos geweld, teenstrydige sienings en politieke onverdraagsaamheid te doen gekry het.

HOOFASPEKTE

Kandidate kan die volgende aspekte in hulle antwoord in te sluit:

- Inleiding: Kandidate kan verwys na hoe hindernisse amper voorkom het dat Suid-Afrika 'n demokrasie geword het in 1994.

UITBREIDING

- In Maart 1990, het die ANC bestuur die regering ontmoet vir 'gesprek op gesprek' (Vergadering is uitgestel as gevolg van die Sebokeng slagting op 26 Maart 1990; ANC dreig met die voortsetting van die gewapende stryd as die regering hom nie verbind tot onderhandelings; Regering wou hê dat die ANC hom verbind tot magsdeling en nie meerderheidsregering nie)
- Mei 1990 ontmoet die ANC en die regering by Groote Schuur/Groote Schuur Minuut word aanvaar
- Derde ontmoeting in Pretoria (Pretoria Minuut word aanvaar; ANC doen afstand van gewapende stryd; Geweld hou aan ten spyte van vordering met onderhandelings; Derde mag word geblameer vir die toename in geweld)
- ANC probeer om vriendskapsbande met die Zulu koning te verkry om politieke stabiliteit en vrede in Natal te verkry; (IVP weier en geweld neem toe; In die 'Sewedaagse' oorlog gedurende Maart 1991 is 200 mense gedood in Pietermaritzburg)
- Geweld versprei na Johannesburg (treingeweld eis ten minste 500 lewens tussen 1990 en 1993; 'Inkathagate' skandaal is aan die lig gebring; ANC stel veertien versoeke aan die regering as 'n voorvereiste vir volgehoue onderhandelings)
- 20 Desember 1991 het KODESA begin – is geboikot deur die PAC, AZAPO en die Konserwatiewe Party; Verklaring van Voorneme is onderteken/Suid-Afrika op die drumpel van demokrasie
- KODESA 2 begin in Mei 1992; September 1992 regering en ANC onderteken die 'Notule van Verstandhouding'; IVP verwerp hierdie ooreenkoms
- September 1992 ANC lede word doodgemaak in die Ciskei/probeer om die regering van Oupa Gqozo oor te neem/drieledige bondgenootskap begin met 'rollende massa-aksie'
- Boipatong breek weer uit - weereens word die Derde mag verdink; Goldstone Kommissie bevestig die betrokkenheid van die polisie
- Chris Hani word vermoor/lei daartoe dat die onderhandelingsproses versnel word
- IVP en COSAG is ten gunste van federalisme/AWB en KP wou 'n volkstaat hê/ AWB val die Wêreldhandelsentrum in om onderhandelings te stop op 25 Junie 1993

- Lucas Mangope van Bophuthatswana doen 'n beroep op die AWB om die opstand te onderdruk (Sestig sterf/drie AWB lede word in sluipmoordaanval gedood)
- Veelparty samesprekings hervat in April 1993 (Veelparty samesprekings)
- Oorgangsklousule gebruik om vrese te verlig
- Shell Huis slagting
- Suid-Afrika se eerste demokratiese verkiesing word gehou op 27 April 1994
- Regering van Nasionale Eenheid
- Enige ander relevante antwoord

- Slot: Kandidate moet hulle bespreking saamvat met 'n relevante slot.

(30)

Gebruik die matriks op bladsy 6 van hierdie dokument om hierdie skryfwerk te assesseer.

3.7.2 *[Sintetiseer inligting om 'n oorspronklike argument te konstrueer deur gebruik te maak van inligting uit die bronne en jou eie kennis om jou antwoord te ondersteun - V2 – LU1 (AS 3 en 4); LU2 (AS1, 2 en 3); LU3 (AS1, 2, 3 en 4)]*

SINOPSIS

Kandidate moet aandui of hulle saamstem of nie saamstem met die stelling nie. Hulle moet hulle argument met relevante bewyse ondersteun.

HOOFASPEKTE

Kandidate behoort die volgende aspekte in hulle antwoord in te sluit:

- Inleiding: Kandidate moet aandui of hulle saamstem of nie saamstem met De Klerk se stelling. Indien die kandidate saamstem met De Klerk se stelling moet hulle, hulle antwoord met relevante bewyse ondersteun.

UITBREIDING

- De Klerk se aankondiging verander die maatskaplike, ekonomiese en politieke landskap van Suid-Afrika - Was gewillig om met enige politieke party te onderhandel om Suid-Afrika 'n demokrasie te maak
- Regsgesinde groepe staan die politieke rigting wat deur De Klerk geneem is, teë/Regsgesindes is bereid om geweld te gebruik om hulle politieke belange te beskerm
- Mandela en ander politieke gevangenes word vrygelaat – dui op die gewilligheid vir 'n vreedsame oorgang in Suid-Afrika
- Nasionale Party en ANC begin met 'gesprek op gesprek' in Maart 1990
- Mei 1990 ontmoet die ANC en die regering by die Groote Schuur wat lei tot die Groote Schuur Minuut
- Augustus 1990 ontmoet die Nasionale Party en die ANC in Pretoria waar die Pretoria Minuut aanvaar word
- In September 1991 begin KODESA 1 - 26 politieke partye vorm die Veelparty onderhandelingsproses
- Nasionale Vredesverdrag word onderteken
- KODESA 2 ontmoet in Mei 1992
- Gesprekke gaan voort in Augustus tussen die NP regering en die ANC
- Gebrek aan deelname van die PAC, IVP en ander konserwatiewe politieke organisasies
- 1994 verkiesing
- Enige ander relevante antwoord

- Slot: Kandidate moet hulle bespreking saamvat met 'n relevante slot.

(30)

Indien kandidate NEE sê, moet hulle, hulle argument met relevante historiese bewyse ondersteun.

Gebruik die matriks op bladsy 7 van hierdie dokument om hierdie skryfwerk te assesseer. **[75]**

VRAAG 4: HOE HET DIE WAARHEID-EN-VERSOENINGSKOMMISSIE (WVK) SUID-AFRIKA SE VERLEDE HANTEER?

4.1

4.1.1 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 4A – V1- LU1 (AS3)]*

- Die WVK sou die waarheid omtrent Suid-Afrika se verdeelde verlede opdiep
- Dit sou die spoke van die verlede laat lê
- Dit sou getraumatiseerde mense genees
- Om nasionale eenheid en versoening te bevorder (enige 2 x 1) (2)

4.1.2 *[Verduideliking van 'n begrip uit Bron 4A – V1 – LU2 (AS1)]*

- Om vriendskaplike bande tussen gewese vyande te herstel/ om teenstrydige partye bymekaar te bring en goeie betrekkinge tot stand te bring
- Om die verskille van die verlede te versoen vir gemeenskaplike voordeel vir Suid-Afrika
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)

4.1.3 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 4A – V2- LU1 (AS3)]*

- Diegene wie getuig het is of amnestie of vergoeding belowe
- Indien oortreders die waarheid praat, sou hulle amnestie verkry
- Die wat sou bywoon sou dieselfde regte as in 'n geregshof geniet
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)

4.1.4 *[Interpretasie van bewyse uit die spotprent in Bron 4A – V2 –LU1 (AS3 en 4); LU2 (AS2); LU3 (AS2)]*

- Die behoefte aan die WVK
- Die WVK sal die gruweldade wat gepleeg is, onthul die WVK sou rekonsiliasie bring – Suid-Afrika het 'n verlede wat spook by mense (spookhuis)
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 3) (3)

4.1.5 *[Interpretasie van bewyse uit Bron4A – V2 –LU1 (AS3 en 4); LU2 (AS2) LU3 (AS2)]*

- Daar was baie gruweldade wat gepleeg is en na vore gebring moes word
- Volle onthullings
- Omar het van baie slagoffers geweet wat deur die apartheidsregering vermoor is
- Bring berusting vir beide slagoffers en oortreders
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

4.1.6 *[Vergelyking van bewyse van die geskrewe en die visuele bron in Bron 4A - V3 – LU1 (AS3 en 4); LU2 (AS2)*

- Albei bronne dui die behoefte van 'n WVK aan om versoening te bewerkstellig
- Albei bronne dui die gruweldade wat deur oortreders begaan is aan
- Moes bekendgemaak word sodat slagoffers genesing kon vind
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

4.2

4.2.1 *[Interpretasie en analise van bewyse uit Bron4B – V2 – LU1 (AS3 en 4); LU2 (AS2); LU3 (AS2 en 3)]*
- Calata wou weet wat gebeur het – volle openbaring
- Calata wou berusting vind oor haar man se dood
- Calata wou haar kant van die saak openbaar
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)

4.2.2 *[Interpretasie van bewyse uit Bron4B – V2 – LU1 (AS3); LU3 (AS2)]*
- Mev Calata het gehuil/gesnik
- Mev Calata het emosioneel geraak
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)

4.2.3 *[Interpretasie en evaluering van die bruikbaarheid van Bron 4B – V3 – LU1 (AS3); LU3 (AS2)]*
- Dit is 'n werklike lewensondervinding/ persoonlike verslag
- Dit bring die wreedheid van die apartheid sisteem na vore
- Dit dui aan hoe die WVK mense wou help om berusting te vind/ versoening
- Die aanwesigheid van getuienisse dui aan dat mense berusting nodig gehad het
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

4.3

4.3.1 *[Interpretasie van bewyse uit Bron4C – V2 –LU1 (AS3 en 4); LU3 (AS2)]*

Kandidate moet kommentaar lewer of hulle SAAMSTEM of NIE SAAMSTEM met de Klerk se bewering dat: 'baie gruweldade (wreedhede) van die verlede nie behoorlik ondersoek is nie'. Kandidate moet die volgende gebruik om hulle standpunt te ondersteun.

STEM SAAM
- Die proses was nie oop en inklusief nie
- Die moorde op IVP lede is nie ondersoek nie
- Die sogenaamde 'swart op swart' geweld is nie ondersoek nie
- Daar was baie ander ANC gruweldade wat nie ondersoek is nie
- Enige ander relevante antwoord

STEM NIE SAAM
- De Klerk was eensydig teenoor die WVK – hy was beskuldig van die sogenaamde 'swart op swart' geweld
- Die sake wat ondersoek is deur die WVK het heling vir beide die oortreders en die slagoffers gebring
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

4.3.2 *[Evalueer die bewyse in twee verskillende standpunte in Bron 4C – V3 – LU1 (AS3); LU3 (AS2)]*

Kandidate moet na albei standpunte in hulle antwoord verwys

- FW de Klerk impliseer dat die werk van die WVK 'n 'heksejag' was – want dit fokus slegs op gruweldade wat deur die Nasionale Party gepleeg is
- Cyril Ramaphosa beweer dat hulle nie dinge onder 'n dekmantel gedoen het en dat dit nie 'n 'heksejag' was nie – geleentheid om geregtigheid te laat geskied
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

4.4 *[Verduidelik die bruikbaarheid van Bron 4A, 4B of 4C- V3 – LU1 (AS4)]*

Kandidate kan of Bronne 4A, 4B of 4C kies en aandui waarom hulle BRUIKBAAR is

BRON 4A is bruikbaar omdat:

- Dit gee informasie oor die werking/ doel van die WVK
- Dit gee informasie oor waarom die WVK nodig was
- Dit dui aan dat baie versteekte misdade in Suid-Afrika plaasgevind het
- Dit was 'n verslag van Tutu as voorsitter van die WVK
- Enige ander relevante antwoord

BRON 4B is bruikbaar omdat:

- Gee die getuienis van Mev Calata by die WVK
- Getuienis van 'n welbekende aktivis wat vermoor is
- 'n Ooggetuie verslag wat fokus op polisie teistering en wreedheid
- Enige ander relevante antwoord

BRON 4C is bruikbaar omdat:

- Hierdie is onderhoude met senior politieke leiers wat baie bruikbaar kan wees
- Hierdie onderhoude gee teenstrydige standpunte van De Klerk en Ramaphosa van die sogenaamde 'heksejag' wat deur die WVK gevoer is
- Gee 'n gebalanseerde prentjie van die WVK
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

4.5 *[Interpretasie, analise en sintese van bewyse uit al die bronne– V3 – LU1 (AS 3 en 4), LU2 (AS1,2 en 3) LU3 (AS 1,2,3 en 4)]*

Kandidate moet albei die suksesse en mislukkings insluit in hulle assessering van die WVK:

SUKSESSE
- Verbeterde rasseverhoudings tussen swart en wit Suid-Afrikaners
- Sommige slagoffers het vergoeding ontvang as kompensasie vir hulle verlies
- Dit het gehelp met die proses van nasiebou en rekonsiliasie
- Albei kante van die konflik het gekom om te getuig bv. Vryheidsbeweging en die regering
- Amnestie lei daartoe dat sommige oortreders gewillig is om te getuig
- Slagoffers weet nou wat gebeur het tydens die apartheidsjare
- Slagoffers kon hulle nou versoen met die feit dat die oorskotte van hulle geliefdes opgespoor is en dat hulle nou op die regte manier ter ruste gelê kon word
- Baie vermiste slagoffers is geïdentifiseer, grafte is opgespoor en opgegrawe en aan die familie gegee om te herbegrawe

MISLUKKINGS
- Sommige oortreders het nie voor die WVK verskyn nie
- Sommige slagoffers wou hê dat oortreders vervolg moes word
- Sommige, veral Wittes beskou die WVK as 'n heksejag
- Woede – glo dat die oortreders van geweldige menseregteskending, vervolging vrygespring het bv. P W Botha
- Amnestie was kontroversieel
- Heropen pynlike wonde
- Enige ander relevante antwoord

Gebruik die volgende rubriek om 'n punt toe te ken:

VLAK 1	• Gebruik bewyse op elementêre wyse d.w.s. **toon min of geen begrip van hoe om die werk van die WVK te assesseer** • Gebruik bewyse gedeeltelik om oor 'n onderwerp te skryf of kan nie oor die onderwerp skryf nie	**PUNTE: 0–2**
VLAK 2	• Bewyse is meestal relevant en hou in 'n groot mate verband met die onderwerp, bv. **toon begrip van hoe om die werk van die WVK te assesseer** • Gebruik bewyse op 'n baie eenvoudige manier	**PUNTE: 3–5**
VLAK 3	• Gebruik relevante bewyse bv. **demonstreer 'n deeglike begrip van hoe om die werk van die WVK te assesseer** • Gebruik bewyse baie effektief in 'n georganiseerde paragraaf en toon begrip van die onderwerp	**PUNTE: 6–8**

(8)

4.6 UITGEBREIDE SKRYFSTUK

4.6.1 *[Beplan en konstrueer 'n argument gebaseer op bewyse deur die gebruik van analitiese en interpretasie vaardighede - V1 – LU1 (AS 3 en 4); LU2 (AS1, 2 en 3); LU3 (AS1, 2, 3 en 4)]*

SINOPSIS

Kandidate moet bespreek hoe die WVK probeer het om Suid-Afrika te genees van sy verdeelde verlede deur relevante voorbeelde te gebruik.

HOOFASPEKTE

Kandidate behoort die volgende aspekte in hulle antwoord in te sluit:

- Inleiding: Kandidate moet aandui hoe die WVK Suid-Afrika van sy verdeelde verlede genees het.

UITBREIDING
- Redes vir die WVK
- Rol van Tutu en Boraine in die WVK
- Doel van die verskillende komitees
- WVK beweeg regoor Suid-Afrika om na die stories van beide slagoffers en oortreders te luister om genesing en versoening te bewerkstellig
- Beide oortreders en slagoffers het besluit om te getuig by die WVK bv. Mev Calata in Oos-Londen; Dirk Coetzee; Thabo Mbeki en Wouter Basson
- Baie vermiste slagoffers is geïdentifiseer, grafte is opgespoor en opgegrawe en aan die familie gegee om te herbegrawe bv. Jabulani Ndaba, Oscar Maleka, Reginald Kekana, die Mamelodi 10, ens.
- Vergoeding is aan families van slagoffers betaal bv. 'n eenmalige betaling van R30 000, 'n individuele toelaag, R15 000 eenmalige toelae vir herbegrawing
- Amnestie toegestaan aan diegene wat gruweldade ten volle onthul het
- WVK verhore lei tot genesing en nasiebou
- Enige ander relevante antwoord

- Slot: Kandidate moet hulle bespreking saamvat met 'n relevante slot.

(30)

Gebruik die matriks op bladsy 6 van hierdie dokument om hierdie skryfwerk te assesseer.

4.6.2 *[Sintetiseer inligting om 'n oorspronklike argument te konstrueer deur gebruik te maak van inligting uit die bronne en jou eie kennis om jou antwoord te ondersteun - V2 – LU1 (AS 3 en 4); LU2 (AS1, 2 en 3); LU3 (AS1, 2, 3 en 4)]*

SINOPSIS

Kandidate moet aandui of hierdie bewering akkuraat is al dan nie. Indien hulle aandui dat die bewering waar is moet kandidate bewyse toon waarom die WVK 'n billike hoeveelheid van die waarheid verkry het'. Indien hulle aandui dat die bewering nie akkuraat is nie, moet hulle, hulle gedagterigting ondersteun.

HOOFASPEKTE

Kandidate behoort die volgende aspekte in hulle antwoord in te sluit:

- Inleiding: Kandidate moet die doel en die werk van die WVK bespreek.

UITBREIDING

NIE AKKURAAT

- Sommige oortreders het nie voor die WVK verskyn bv. De Klerk en PW Botha
- Openbare bekentenisse het aan die lig gebring hoeveel geweld uitgevoer is in bv. Queenstown wat bekend was as die 'Halsband' hoofstad van die wêreld
- Verskillende opinies – 'oorlog misdaad geregshof' en 'heksejag' tussen die apartheidsregering en die ANC
- Woede onder swart Suid-Afrikaners dat die oortreders van geweldige menseregteskending, vervolging vrygespring het bv. P W Botha
- Amnestie was kontroversieel omdat amnestie nie aan almal toegestaan is nie
- Apartheidsregering het nie berou getoon vir sy dade bv. FW de Klerk
- Heropen pynlike wonde bv. Mev Calata, Dullah Omar, Greta Applegren, Nozibele Madubedube en ander
- Neutraliteit van die WVK word gesien as suspisieus deur eertydse leiers van die apartheidsregering
- Daar was nie eenstemmigheid oor die finale verslag nie want sommige mense het gevoel dat die WVK hulle nie regverdig behandel het nie en dat alle gruweldade nie behoorlik ondersoek is nie bv. Die sogenaamde 'swart op swart' geweld
- Enige ander relevante antwoord

AKKURAAT

- Nasionale eenheid is bevorder deur verhore regdeur die land en deur dit op televisie te vertoon
- Albei kante van die konflik het gekom om te getuig bv. Die vryheidsbeweging en die regering bv. Adriaan Vlok het later verskoning gevra by families vir die rol van die polisie in die doodmaak van aktiviste
- Amnestie lei daartoe dat oortreders gewillig is om te getuig in Oos-Londen, Durban bv. Eugene de Kok, Dirk Coetzee ens
- Slagoffers weet nou wat regtig gebeur het gedurende die apartheidsjare
- Baie vermiste slagoffers is geïdentifiseer, grafte is opgespoor en opgegrawe
- en aan die familie gegee om te herbegrawe
- Lei tot rekonsiliasie en nasiebou
- Enige ander relevante antwoord

- Slot: Kandidate moet hulle bespreking saamvat met 'n relevante slot.

(30)

Gebruik die matriks op bladsy 7 van hierdie dokument om hierdie skryfwerk te assesseer. **[75]**

TOTAAL: 150